

יציאים לחירות: שלושה צעדים בדרך לחירות אישית מבוסס על לקו"ש ח"ה/175 ואילך

בתחילת שנות התשעים, התעשרה ארץ ישראל במיליון עולים מרוסיה. זאת הייתה יציאת מצרים מופלאה, שאיש לא האמין שהיא יכולה לקרות. אמנם העלייה הגדולה הזו הציבה אתגר בפני הרבנות הראשית: לוודא את יהדות העולים ולברר שלא השתרבו לתוכם כאלו שאינם יהודים על פי ההלכה.

באותם ימים, נכנס אדם בן 42 לבית הדין הרבני בתל אביב וביקש להוכיח את יהדותו. בראש הרכב הדיינים, ישב הרב לאו, בשבתו אז כרב וראב"ד תל אביב. האיש הביא עימו שני עדים: אחד העיד כי השתתף בברית המילה שלו, לפני 42 שנה, והשני היה חסיד חב"ד זקן, שסיפר את הסיפור הבא: אינני מכיר את האיש אישית, אבל הכרתי את אימא שלו. היא הייתה אדם לא דתי, מנהלת מחלקה בבית חולים במוסקבה, אבל היא הקפידה בקנאות על אחת המצוות.

מדי יום הייתה מעשנת כשתי קופסאות סיגריות, אך בכל לילה, הייתה לוקחת סיגריה אחת ומניחה בקופסת חיסכון תחת המיטה. אחרי פורים, הייתה מוציאה את 365 הסיגריות שהתקבצו במשך השנה ומביאה אותם אלי הביתה. אני הייתי מוכר אותם בשוק השחור, קונה כמה קילו קמח ואופה עבודה מצות לליל הסדר.

הרב לאו התרגש מהסיפור וביקש לדבר עם האימא: "אני חוגג את ליל הסדר ערב אחד בשנה, ואילו את חגגת איתו 365 יום בשנה".

ישנם שני ערכים בסיסיים שיהודי צריך לזכור אותם בכל עת. אלו שניים מיסודות האמונה היהודית, שאמורים להיות נצורים במוחנו תמיד: בריאת העולם, ויציאת מצרים.

1. שמות רבה יט, ז: הזהר להם לישראל, כשם שבראתי את העולם ואמרת להם לזכור את יום השבת, זכר למעשה בראשית, שנאמר זכור את יום השבת לקדשו, כך היו זוכרים הנסים שעשיתי להם במצרים וזכרו ליום שיצאתם משם, שנאמר זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים.

החובה לזכור את שני היסודות הללו, אינה נשארת ברמת הדיבור, אלא מחייבת אותנו במעשים רבים כדי לחיות ולחוות אותם באופן ממשי. למשל, יהודי סופר את ימי השבוע לשבת. בעוד שבשפות זרות יש שמות לימים (כמו סאנדיי, מאנדיי וכו'), בעברית אין שמות, רק מספרים (ראשון, שני) עד יום השבת שהוא השביעי. זאת משום שאנו סופרים כל השבוע את הקרבה לשבת, שהיא בסיס האמונה בבריאת העולם על ידי בורא.

רמב"ן שמות כ, ח: שנזכר בכל יום את השבת ... כי בזכרנו אותו תמיד נזכור מעשה בראשית בכל עת ונודה שיש לעולם בורא ... במכילתא אמרו ... לא תהא מונה [הימים] כדרך שהאחרים מונים ... שהגויים מונים ימי השבוע ... וקראו לכל יום שם בפני עצמו, וישראל מונים כל ימי השבוע לשם שבת - אחד בשבת שני בשבת ... לזכרו תמיד בכל יום.

כך לגבי יציאת מצרים, אנו זוכרים ומזכירים אותה שוב ושוב בתפילות ובברכות:

שו"ע רבנו הזקן סז, א: מצות עשה מן התורה לזכור יציאת מצרים בכל יום, ביום ובלילה, שנאמר למען תזכור את יציאת מצרים כל ימי חיך [והזכרה היא בפרשת "ציצית" ובברכת "גאל ישראל"].

ספר החינוך מצוה טז: ואין מן התימה אם באו לנו מצוות רבות על זה [כמו הנחת תפילין, פדיון בכורות ועוד] ... כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו. על כן אנו אומרים לעולם בברכותינו ובתפילותינו: 'זכר ליציאת מצרים'.

וכאן עולה השאלה הפשוטה: איך הפכה יציאת מצרים לעיקר גדול באמנותנו, עד כדי השוואה ליסוד הגדול של בריאת העולם? אחרי הכול, עם ישראל עבר הרבה ניסים במהלך הדורות ויציאת מצרים היא רק עוד אחד מהם, ומה הופך אותה לאירוע יסודי ובסיסי שאינו נגמר לעולם?

יתירה מכך – וזאת נקודה מעניינת: אנחנו איננו מכירים את הקב"ה. אנו כל העת פונים אליו, שופכים את הלב לפניו, עובדים ומשרתים אותו, אבל אין לנו מושג מי הוא ומה הוא. רק פעם אחת בהיסטוריה, הקב"ה הציג עצמו לפנינו – והנה ה'הישג' העיקרי אותו בחר להציג כבסיס הקשר עימו:

עשרת הדברות: אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

הקב"ה הוציא כאן כביכול 'כרטיס ביקור', ועליו כתוב: 'הקב"ה – המוציא ממצרים'. במקום להדגיש את היסוד הגדול מכולם, שהוא בורא שמים וארץ, הזן ומפרנס מביצי כינים עד קרני ראמים ומוליך כל אדם בהשגחה פרטית אל המקום אליו הוא ראוי להגיע – ה' מדגיש בפתח עשרת הדברות את האירוע הנקודתי ההוא, שבו הוציא אותנו ממצרים לפני 3300 שנה.

למה הדבר דומה? נתאר לעצמנו אבא שאומר לבן שלו כך: אתה חייב לכבד אותי, כי פעם, כשהיית ילד בן 12, הלכת מכות עם החבר'ה מהשכונה ואני אזרתי אומץ ושחררתי אותך מהם ביד חזקה ובזרוע נטויה... כמובן, זהו טיעון מצומצם ומזערי בשעה שהילד חייב את כל חייו לאביו.

מהי, אם כן, המשמעות המהותית של יציאת מצרים, שהיא חורגת מהזמן ומהמקום?

אבן עזרא שמות שם: שאלני רבי יהודה הלוי מנוחתו כבוד: למה הזכיר אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא אמר שעשיתי שמים וארץ?

אנו רוצים לדבר על התפנית הנצחית שחוללה יציאת מצרים בחיינו, ועל שלוש דרכים לממש אותה בחיי היום-יום מול כבלים ומונעים שונים.

א. החיים של יהודי בכלל, הם כאמור, זכר ליציאת מצרים. מצוות וברכות רבות במהלך השנה, נועדו להנציח את האירוע הניסי ההוא. אולם למעלה מכל זה, הוא הלילה המיוחד של "ליל הסדר". הלילה הזה נועד כולו עבור החגיגה של יציאת מצרים. המשפחה מתאספת מרחוק, עורכים שולחן עשיר ויפה והילדים שואלים את ה"מה נשתנה".

כמובן, ברור שמצוות התזכורת בלילה הזה, היא שונה ומיוחדת מאשר בשאר השנה. הרי לא היינו עורכים חגיגה יקרה ומורכבת כל כך עבור תזכורת שנעשית בין כך לאורך כל השנה. אלא ליל הסדר מעביר משמעות עמוקה יותר של יציאת מצרים.

על פי פשט, הלילה הזה נועד לספר בהרחבה על יציאת מצרים. בעוד שכל השנה, אנו רק מזכירים בכמה מילים את יציאת מצרים, הלילה הזה נועד להרחיב ולספר את ניסי היציאה ממצרים.

2. מנחת חינוך כא: צריך עיון... מאי מעליותא דלילה זה מכל הלילות? הא מצווה להזכיר יציאת מצרים בכל יום ולילה? ... דבכל יום די בהזכרת יציאת מצרים... וכאן צריך סיפור הנסים והנפלאות.

באופן נוסף, הלילה הזה נועד להעביר הלאה את הסיפור. בעוד שכל השנה, אנו מזכירים את יציאת מצרים בינינו לבין עצמנו, הלילה הזה מחייב להעביר הלאה את הלפיד לדורות הבאים.

מנחת חינוך שם: תמיד המצווה להזכיר בפני עצמו ולא להגיד לבנו, וכאן המצווה היא לספר לבנו.

אלו הפירושים הפשוטים, אולם ספרי ההלכה מציגים פן מרומם למצוות "הלילה הזה". למעשה, הפן הזה הוא המהות של ליל הסדר.

ההגדה עצמה מדברת על כך בהרחבה:

הגדה של פסח: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר: 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמור, 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים'. לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה, אלא אף אותנו גאל עימם, שנאמר: **ואותנו הוציא משם**'.

בעוד שכל השנה מזכירים את היציאה ההיא ממצרים, את היציאה של אבותינו מחרב פרעה, לפני 3300 שנה, בליל הסדר אנו מדברים על כך שאנחנו נגאלנו ממצרים. כל אחד ואחת מאיתנו, בכל דור ודור, צריך לראות את עצמו כאילו הניסים של יציאת מצרים התרחשו אצלו בבית.

במלים אחרות: בעוד שכל השנה אנו עושים זכר ליציאת מצרים, כעין אנדרטה לאירוע ההיסטורי ההוא, בליל הסדר אנו משחזרים את יציאת מצרים וחווים בעצמנו את רגעי היציאה משם.

חשוב לציין כי אין מדובר רק על תודעה גאולתית, אלא כל מעשי הלילה הזה מובילים לשם. כל ההפקה ההלכתית של ליל הסדר, נועדה שנרגיש את עצמנו בני חורין!. עלינו לחוש כי אנו עצמנו השתחררנו מהמצרים שלנו.

לכן סדר הלילה הזה נעשה בדרך הסיבה, כיון שכך אוכלים מלכים בדרך חירות. רבנו הזקן מוסיף (ראו לקו"ש ח"א/14 ואילך) כי מצווה מן המובחר להסב בכל הערב הזה, שכולו הרגשת חירות. בנוסף, שותים ארבע כוסות של יין, שגם הם דרך חירות.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה ז: חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים ... לפיכך כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מיסב דרך חירות. וכל אחד ואחד, בין אנשים בין נשים, חייב לשתות בלילה הזה ארבעה כוסות של יין.

וכמובן, כל זה מעצים שבעתיים את התמיהות איתן פתחנו: במה אנחנו עצמנו בני חורין? ואיך הפכה התפיסה הזו ליסוד כל התורה ופתיחת עשרת הדברות?

ב. התשובה המקובלת לכל השאלות האמורות, היא ידועה ופשוטה. ההגדה עצמה אומרת אותה:

3. הגדה של פסח: אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים.

יציאת מצרים לא הייתה אירוע חד פעמי, שהתחיל ונגמר לפני 3300 שנה. אלא אירוע נמשך המקרין ומשפיע גם עלינו. שכן אילו אבותינו לא היו יוצאים ממצרים, אנו עצמנו היינו תקועים שם עד היום.

אפשר להוסיף בעומק יותר, כי אבותינו נטמנו והתבוללו לחלוטין בין האומה המצרית. ובמילא אם הקב"ה לא היה גואל אותם משם, העם היהודי היה נעלם ונשכח לחלוטין ח"ו.

וזאת הסיבה שאנו מזכירים שוב ושוב את יציאת מצרים, משום שהנס הזה מקרין ומשפיע גם עלינו. וזאת גם הסיבה שחוגגים אותו בצורה מיוחדת בליל הסדר, להזכיר את נצחיות הרגע הזה עד ימינו.

זה הפירוש הפשוט, אך האם הוא מספק? מפרשים רבים סבורים שלא. ראשית, לפי זה, צריך לחגוג עוד כמה אירועים שאם לא הם - לא היינו פה. למשל, לידת אברהם אבינו או ירידת המן במדבר. ובכלל, והוא העיקר, כיצד שייך לומר, שאנו ובני בנינו היינו תקועים עדיין במצרים? הרי הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו שנרד למצרים באופן זמני ואחר כך נצא משם? מה גם שתכלית הבריאה היא להגיע למתן תורה, ואיך היינו יכולים להגיע להר סיני אם היינו נשארים במצרים?

ריטב"א על ההגדה: היאך אפשר לומר כן, הרי כבר נשבע השי"ת לאברהם בבין הבתרים שיוציאונו בסוף הזמן?

ברור, אם כן, שצריך ללמוד בעומק יותר את היסוד הזה אודות השפעת יציאת מצרים על ימינו.

ג. ה'דלאי לאמה', הוא המנהיג הרוחני של ה'בודהיזם' הטיבטי. הפילוסופיה הבודהיסטית היא מוכרת במזרח לאורך יותר מאלף שנים ואחד המרכזים החשובים שלה היה בטיבט. לפני כשישים שנה, הבודהיסטים עברו משבר חמור. הסינים כבשו את טיבט, והדלאי לאמה נאלץ לברוח משם לעיר דראמסלה בהודו. מאז, הוא מנסה לבסס את הדת שלו בעיר גלותו בהודו.

לפני 25 שנה¹, בשנת 1989, הזמין הדלאי לאמה קבוצת רבנים מארצות הברית וביקש להבין את סוד הסודות של היהדות: "איך שרדתם?" איך הצלחתם לשמור את הדת היהודית לאורך כמעט 2000 שנה של גלות? בלי מדינה, בלי טריטוריה, בלי עיר בירה, בלי ממשלה יהודית, ובתוך עם רב שונה ודורסני מכם? בתור אחד שמתמודד בקושי עם חמישים שנות גלות, הדלאי לאמה לא היה מסוגל להבין איך שרדו היהודים 2000 שנים כאלו?

השאלה הזו היא מרתקת, משום שאין לכך תקדים. אין דת או עם בהיסטוריה שנטמעו והתבללו בתוך עם זר או שלטון זר והצליחו לשמור על ייחודם במשך אלפי שנים. מהו סוד הנצח?

להבדיל אלפי הבדלות, המענה לכך ניתן בהזדמנות אחרת לחלוטין, לפני 89 שנים בעיר פטרבורג. אלו היו ימי האימים של השלטון הקומוניסטי, בכל יום נתפסו יהודים ונכלאו ונרצחו ללא משפט. בחודש סיון תרפ"ז (1927) הם עצרו את הרבי הקודם והוציאו עליו גזר דין מוות. ברחמי שמים ובכוח השתדלות בינלאומית, המתיקו את גזר הדין ושלחו את הרבי לשלוש שנים בעיר גלות מרוחקת.

ביום ג' בתמוז, הרבי הובל אל תחנת הרכבת בפטרבורג כדי להמשיך משם את מסעו לעיר הגלות. למרות הסכנה האדירה ושוטרי החרש מסביב, התקבצו אלפי יהודים אל תחנת הרכבת כדי להיפרד מהרבי מתוך חשש כי לא יזכו לראותו שוב. הרבי עמד מול הקהל הרב ואמר משפטים בלתי נתפסים:

4. ליקוטי דיבורים (לה"ק) ג, 33: ידעו כל העמים אשר על פני האדמה: רק גופותינו ניתנו בגלות ובשעבוד מלכויות, אבל נשמותינו בגלות לא ניתנו ובשעבוד מלכויות לא נמסרו. חייבים אנו להכריז לעין כל, אשר בכל הקשור לדתנו, תורת ישראל מצוותיה ומנהגיה, אין מישהו יכול לכפות עלינו את דעתו ואין שום כוח של כפיה רשאי לשעבדנו.

הרבי תיאר כאן מצב מופלא: אין כוח בעולם, שיכול לכבות את היהודי ולמנוע ממנו לבטא את הנשמה הייחודית שלו. אמנם הגוף נמצא בין אומות העולם, אבל הנשמה נמצאת מעל ומעבר. היא חופשייה ומשחררת לבטא את עצמה בכל מצב. את האמונה שלה, התקווה שלה והתפילות שלה.

והנס הזה, הוא מה שקרה ביציאת מצרים: עד אז בני ישראל היו בגדר עבדים. "עבד" הוא מי שעובד לעם זר. הוא מנוע מלממש את האופי הייחודי שלו. ואילו ביציאת מצרים, הקב"ה הפך את ישראל לבני חורין בעצם, לכאלו ששום כוח אינו יכול לכבול אותם ולמנוע מהם לבטא את הייחודיות הפנימית.

והנס הזה לא נגמר אז, אלא הוא מתחדש בכל רגע. בכל נקודה בה יהודי נמצא על פני הגלובוס – בבבל או ברומא, בספרד או בפולין – הנס הזה חוזר ומתחדש. מול כל סוג של ניסיון שהוא, יהודי מתרומם מעל המצרים ופונה בתשוקה אל הקב"ה.

יסודו של הרעיון הוא בדברי המהר"ל. הוא כותב כי יציאת מצרים טבעה בנו טבע בני חורין.

גבורות ה' פרק סא: יש מקשים מה הועילה לנו היציאה, הרי אנו משועבדים בשאר מלכויות? ... ודברי הבאי הם כי כאשר יצאו ישראל ממצרים, קיבלו הטוב בעצם עד שהיו ראויים בעצמם להיות בני חורין מצד עצם מעלתם.

ההיסטוריה היהודית מלאה בדוגמאות של אנשים כאלו, שלא התבטלו לעולם. שלא איבדו לרגע את החירות העצומה שלהם, את החופש להאמין ולקוות כי עוד יהיה טוב. הנה דוגמה מפעימה:

¹ ראו ברשת על הספר 'היהודי שבלוטוס'.

בערב פסח תש"ד (1944), במחנה ברגן בלזן, ניגש האדמו"ר מבלוז'וב, רבי ישראל שפירא, אל מפקד המחנה וביקש ממנו לאפות כמה מצות עבור החג. בתמורה, הם מוותרים על הלחם שלהם לשמונה ימים. להפתעתו, המפקד נתן את רשותו. הם עבדו כמה ימים והקימו תנור אבן קטן. אחר כך אספו עצים מכאן ומשם והחלו לאפות את המצות. לפתע התפרץ המפקד לצריף, הרס את התנור, שבר את המצות המוכנות והחל להצליף מכות על ימין ועל שמאל. הוא הבחין ברבי עומד בצד והכה אותו מכות רצח שבקושי שרד אותם על הרגליים.

בליל הסדר, התכנסו יהודים סביב שולחן קטן וניסו לחגוג איכשהו את הסדר. מהאירוע ההוא עם מאפיית המצות, נשארה להם פיסת מצה קטנטנה והתפתח ביניהם דיון מי יהיה זה שיזכה לאכול את המצה. הדעה הכללית הייתה, שהרבי יאכל עבור כולם. אך לפתע קמה אישה אלמנה בשם קושצקי, ואמרה שיש מישהו חשוב יותר. מצות הלילה הזה היא 'והגדת לבנך', להעביר את הסיפור לדור הבא, ולכן חשוב שהבן הקטן שלה יהיה זה שיאכל את המצה ויעביר לדורות הבאים את מסר החירות...

המלחמה הסתיימה והוצעה לאותה אישה אלמנה הצעת שידוך. היא הגיעה לפגישה וגילתה מול עיניה את הצדיק ההוא מבלוז'וב. הרבי אמר כי אישה שמאמינה בתוך התופת של ברגן בלזן, כי עם ישראל יהיה לנצח וצריך לדאוג לחינוך הדורות הבאים – היא הראויה ביותר להמשיך את השושלת...

ליקוטי שיחות ה'177: ביציאת מצרים נפעל שיותר לא תהיה אפשרות לסוג של גלות כמו יציאת מצרים. שכן לאחר יציאת מצרים, בה יהודים הפכו להיות 'עבדי ה', הם לא יכולים ליפול שוב בשעבוד קשה כמו שהיו 'עבדי פרעה'... ולכן הפעולה של יציאת מצרים צריכה להימשך תמיד, ואם הנס הזה יפסק לרגע, יהודים יוכלו לחזור למצב של 'משועבדים היינו לפרעה במצרים', כיון שכל חיבור של שני הפכים [החיים בגלות, וביחד עם זה, למעלה מהגלות], מוכרח להיות כל הזמן בפעולה נמשכת.

עד כאן דובר על אויבים מבחוץ, שאינם יכולים להכניע את האמונה, אך מה עם האויבים מבפנים? מה עם אדם שכבול מלהתקדם ברוחניות בגלל חינוך בעייתי, הרגלים שליליים, תאוות, חרדות, דיכאון, חוסר בטחון עצמי? האם הרצון הטוב של הנשמה יכול לפרוץ גם את הכבלים העצומים הללו?

כאן אנו יכולים לקבל השראה עצומה מאותו דור שיצא ממצרים: הבה נחשוב רגע על המהפך האדיר שהאנשים הללו עברו תוך 50 יום.

המדרש אומר (תנחומא בובר יתרו טז) כי המילה "אנכי", איתה פתח ה' את עשרת הדברות, היא מילה "מצרית". היינו שהמילה הראשונה אותה אמר האלוקים לאנושות, הייתה בשפה זרה ולא בלשון הקודש. מדוע? אומר המדרש דבר נורא: כי זאת השפה שהם הבינו! אחרי 200 שנות התבוללות במצרים, השפה הייתה מצרית² ולכן ה' פתח במילה אחת מוכרת להם, בתור צעד בונה אמון.

בכך אנו תופשים הבחנה מדהימה: בתודעה שלנו, העם שעמד למרגלות ההר וקיבל את התורה, היה חבורה של לובשי שטריימלאך עם פאות ארוכות. אולם לא מיניה ולא מקצתיה. ה' אסף 600,000 'עובדים זרים', אנשים 'מצרים ממוצא יהודי', עד שמשה רבנו מכנה אותם בשם "גוי מקרב גוי", ובמקום אחר נאמר: "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, הללו מגלי עריות והללו מגלי עריות". ובכל זאת הם יצאו מארץ מצרים, התנתקו מהאלילות המצרית, עבדו על מידותיהם במשך 50 יום ואחר כך קיבלו את התורה והחלו חיים חדשים כעמו הנבחר של ה'.

באותם ימים נחקק בנו הכוח והעוצמה לשחרר את הנשמה מכל מונע מבפנים או מבחוץ.

בהמשך לזה, הרבי ביאר פעם באופן נפלא ומעצים, את קושיית האבן עזרא שהובאה בתחילה: מדוע עשרת הדברות מתחילות בהזכרת יציאת מצרים ולא בפלא הגדול יותר לכאורה, על כך שהקב"ה ברא את העולם?

² להעיר מהמדרש ש"לא שינו את שמם ולבושם". ואולי חלק היו כאלו וחלק כאלו. (וראו תורת מנחם תשי"ב/37).

למעשה, התזכורת של יציאת מצרים מעבירה מסר מדהים יותר מבריאת העולם: מעשה הבריאה אומר, שה' יכול לברוא אנשים מחדש, אולם יציאת מצרים אומרת פלא עוד יותר גדול: **שגם אנשים קיימים ומבוגרים יכולים להשתנות!** לא צריך להיוולד מחדש כדי להשתנות, אפשר לצאת ממצרים ולפרוץ את ההרגלים הקיימים.

אגרות קודש הרבי מלובאוויטש מתורגמים ללשון הקודש א/31: הבריאה נועדה לעשות מהאין – יש, ואילו יציאת מצרים עשתה דבר יותר נעלה: אותות ומופתים, שעניינם הוצאת היש מהעקרונות והגבולים של יש ובריאה. הנמשל בעבודת האדם: ללמד ללכת בדרך ישרה לכתחילה, זהו דבר יחסית קל. אבל אם צריך לשנות עקרונות ולצאת מגבולים שהתרגל לחיות בהם ... זוהי יציאת מצרים שהיא קשה הרבה יותר.

ד. במאמר המוגה האחרון שזכינו לקבל מהרבי, ד"ה ואתה תצוה, מדובר על כך שההתמודדות עם המצרים הגדולים, היא יותר פשוטה מההתמודדות עם המצרים הקטנים. כלומר, ההתמודדות עם ההפרעות מבחוח, כמו רוסיה וסטאלין, היא יותר פשוטה במובן מסוים מההתמודדות היומיומית הקטנות עם ההפרעות מבפנים, כמו הרגלי החיים הטובים וחיפוש הנוחות החומרית.

איך מתחילים, אם כן, את היציאה ממצרים? איך מטמיעים שינוי בהרגלים ישנים?

ניתן להציג בדרך אפשר מפת דרכים ליציאה ממצרים. וברוח ההגדה המדברת על "פסח, מצה ומרור", נציע אף אנחנו שלושה צעדים בדרך לחירות אישית: **פרק זמן, מעשיות וקביעות.**

1. **פרק זמן:** שמעתי מהמשפיע הרה"ח זלמן גופין, כי הרבי אמר פעם שהחלטה טובה מקבלים לזמן מוגדר. בסיום הזמן הזה, עוצרים ועושים חשבון איך הדברים יושמו וממשיכים הלאה.

לכאורה, המעלה בהתכנסות בתוך חלון זמן, היא היכולת לרכז כוחות ולהתאמץ בכל העוצמה להצליח בתוך הימים הללו. הידיעה כי יש לנו רק עשרה ימים (למשל) בהם צריכים להתאמץ, מאפשרת לאמץ כוחות ולהצליח. בענייננו, צעד ראשון ליציאת מצרים הוא לקבל החלטה טובה מוגדרת בזמן.

2. **מעשיות:** רבנו הזקן מדבר בתניא על כך, שהבינוני אינו שולט על ליבו, אלא על מעשיו, דיבור ומחשבתו. אפשר ללמוד מכך כי כל החלטה על שינוי, צריכה להתמקד בתחום המעשה (או הדיבור והמחשבה). אי אפשר ולא נכון לקבל החלטה כללית, להפוך להיות 'ירא שמים', 'אוהב אדם' או 'סבלני'. אלא יש להתמקד בהחלטה מעשית מוגדרת, הפורטת את הדברים לכסף קטן.

דוגמא נהדרת לכך: התפרסם כבר הסיפור על החתן והכלה שנכנסו לרבי לפני החתונה, והכלה פרצה בבכי. היא סיפרה כי היא טיפוס חסר סבלנות ולכן רוצה לבטל את החתונה כדי שלא לפגוע בבעלה ובילדיה במהלך החיים. בתגובה, הרבי הציע לה הצעה מעשית פשוטה: להתנדב לשעה שבועית במוסד של חינוך מיוחד, וכך תתרגל לדבר אל הסובבים אותה ברוע ובסבלנות.

כאן לימד הרבי כי כל גאולה גדולה, מתחילה בצעד מעשי קטן.

3. **קביעות:** ההחלטות המעשיות והמוגדרות בזמן, חייבות להתבסס על קביעות. לקיים את השינוי הזה באופן קבוע, כל יום או כמה פעמים בשבוע. העוצמה של הקביעות היא בכך, שהיא חוקקת את המעשה בתוכנו, עד שאיננו מכירים את עצמנו בלעדיו.

כך ראיתי מפרשים את הכלל ההלכתי: "תדיר ושאינו תדיר – תדיר קודם". לכאורה, הוא נגד טבע בני אדם, שמתפעלים ומתרגשים יותר ממה שאינו תדיר ומברכים עליו שהחיינו? אולם האמת היא, כי מה שהיא 'תדיר' ונעשה בקביעות, הוא נחקק יותר בנפש מאשר מה שבא מזמן לזמן.

והעיקר, שההשתדלות בגאולה הפרטית כל אחד בענייניו שלו, תזרז ותחיש הגאולה הכללית ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים במהרה בימינו.

כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של **שלוחי רבנו ברחבי תבל**

ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולרפואה שלמה של מרת בתיה שיינה בת ציפורה
פייגה